DAFTAR ISI

PERSETUJUAN PEMBIMBING.....**ii**

PENGESAHAN PENGUJI.....**iii** **PERNYATAAN KEASLIAN**.....**iv** **PERSETUAN**.....**v**

ABSTRAK.....**vi**

ABSTRACT.....**vii**

KATA PENGANTAR.....**viii**

DAFTAR ISI.....**ix**

DAFTAR TABEL.....**x**

DAFTAR GAMBAR.....**xi**

DAFTAR LAMPIRAN.....**xii**

BAB I PENDAHULUAN.....**1**

1.1 Latar Belakang.....1

1.2 Rumusan Masalah.....7

1.3 Tujuan Penelitian.....7

1.3.1 Tujuan Umum.....7

1.3.2 Tujuan Khusus.....7

1.4 Manfaat Penelitian.....7

1.4.1 Manfaat Teoritis.....7

1.4.2 Manfaat Praktis.....8

BAB II KAJIAN PUSTAKA.....**9**

2.1 Konsep Diabetes Melitus.....9

2.1.1 Definisi Diabetes Melitus.....9

2.1.2 Etiologi.....9

2.1.3 Patofisiologi Diabetes Melitus Tipe 2.....12
2.1.4 Klasifikasi Diabetes Melitus.....14
2.1.5 Manifestasi Klinis.....15
2.2 Komplikasi.....15
2.2.1 Kardiovaskular.....15
2.2.2 Penyakit ginjal kronis.....15
2.2.3 Neuropati.....15
2.2.4 Gangguan Pendengaran.....16
2.2.5 Ketoasidosis diabetik.....16
2.3 Pemeriksaan Penunjang.....16
2.4 Penatalaksanaan.....17
2.5 Konsep Perfusi Perifer tidak efektif.....19
2.5.1 Definisi.....19
2.5.2 Etiologi.....20
2.5.3 Patofisiologi.....22
2.5.4 Manifestasi Klinis.....23
2.5.5 Komplikasi.....25
2.6 Pemeriksaan Penunjang.....27
2.6.1 Ankle-brachial index (ABI).....27
2.6.2 Capillary Refill Time (CRT).....29
2.6.3 Penatalaksanaan Perfusi Perifer Tidak Efektif.....30
2.6.4 Discharge Planning pada Pasien Diabetes Melitus.....32
2.7 Konsep Pijat Refleksi Kaki.....35
2.7.1 Definisi Pijat Refleksi Kaki.....35
2.7.2 Mekanisme Fisiologis Pijat Refleksi Kaki.....36
2.7.3 Manfaat Pijat Refleksi Kaki dan Titik-Titik Pijat Refleksi Kaki.....37

2.7.4 Titik-Titik Pijat Refleksi Kaki Pada Pasien Diabetes Melitus.....38
2.7.5 Indikasi dan Kontraindikasi.....41
2.7.6 Pengaruh Pijat Refleksi Kaki Terhadap Peningkatan Perfusi Perifer.....42
2.7.7 Standar Operasional Prosedur Pijat Refleksi Kaki.....43
2.8 Asuhan Keperawatan pada Pasien Diabetes Melitus.....45
2.8.1 Pengkajian.....46
2.8.2 Analisa Data.....49
2.8.3 Diagnosis Keperawatan.....51
2.8.4 Intervensi keperawatan.....52
2.8.5 Implementasi Keperawatan.....56
2.8.6 Evaluasi.....58
BAB III METODE PENELITIAN.....60
3.1 Rancangan Penelitian.....60
3.2 Subjek Penelitian.....61
3.3 Definisi Operasional.....62
3.4 Fokus penelitian.....63
3.5 Lokasi dan Waktu penelitian.....64
3.6 Instrumen Penelitian.....64
3.7 Tahapan Penelitian.....67
3.7.1 Tahapan Persiapan.....67
3.7.2 Tahap Pelaksanaan.....68
3.7.3 Tahapan Penyelesaian.....69
3.8 Pengumpulan Data.....70
3.8.1 Data Primer.....70
3.8.2 Data Sekunder.....71
BAB IV HASIL DAN PEMBAHASAN.....76

4.1 Hasil.....76
4.1.1 Gambar Tempat Pengambilan Data.....76
4.1.2 Asuhan Keperawatan pada responden 1.....77
4.1.3 Asuhan Keperawatan pada responden 2.....111
4.2 Pembahasan.....144
4.2.1 Pengkajian Keperawatan.....144
4.2.2 Diagnosa Keperawatan.....145
4.2.3 Perencanaan Keperawatan.....148
4.2.4 Implementasi Keperawatan.....149
4.2.5 Implementasi keperawatan.....151
4.2.6 Evaluasi.....153
BAB V.....155
KESIMPULAN DAN SARAN.....155
5.1 Kesimpulan.....155
5.2 Saran.....159
5.2.1 Bagi Peneliti.....159
5.2.2 Bagi Institusi Pendidikan.....159
5.2.3 Bagi Tempat Penelitian.....159
5.2.4 Bagi Keluarga dan Pasien.....160
5.2.5 Bagi Peneliti Selanjutnya.....160
DAFTAR PUSTAKA
LAMPIRAN

DAFTAR TABEL

Tabel 1. 1 Data Perbandingan Diabetes Melitus Ruang Rawat Inap UOBK RSUD dr.Slamet Garut Tahun 2025.....3
Tabel 2. 1 *Kriteria Diagnosis Kadar Glukosa Darah*.....16
Tabel 2. 2 Tanda dan gejala perfusi perifer tidak efektif menurut (PPNI, 2017) 24
Tabel 2. 3 Interpretasi nilai Ankle Brachial Index.....27
Tabel 2. 4 *SOP Pemeriksaan Ankle Brakial Index*.....28
Tabel 2. 5 Interpretasi Nilai (CRT).....29
Tabel 2. 6 SOP Pemeriksaan (CRT).....30
Tabel 2. 7 Terapi Pijat Refleksi Kaki Pada Pasien Diabetes Melitus.....43
Tabel 2. 8 Analisa Data.....49
Tabel 2. 9 Intervensi Keperawatan.....52
Tabel 4. 1 Identitas Pasien.....77
Tabel 4. 2 Identitas Penanggung Jawab Pasien 1.....77
Tabel 4. 3 Pola Aktivitas Sehari-hari Pasien 1.....79
Tabel 4. 4 Pemeriksaan Laboratorium Pasien 1.....84
Tabel 4. 5 Terapi Pengobatan Pasien 1.....85
Tabel 4. 6 Analisa Data Pasien 1.....86
Tabel 4. 7 Intervensi Keperawatan Pasien 1.....87
Tabel 4. 8 Implementasi Pasien 1.....93
Tabel 4. 9 Evaluasi Pasien 1.....104
Tabel 4. 10 Identitas Pasien 2.....111
Tabel 4. 11 Identitas Penanggung Jawab.....111
Tabel 4. 12 Pola Aktivitas Pasien 2.....113
Tabel 4. 13 Pemeriksaan Laboratorium Pasien 2.....118
Tabel 4. 14 Terapi Pengobatan Pasien 2.....119
Tabel 4. 15 Analisa Data Pasien 2.....120
Tabel 4. 16 Intervensi Keperawatan Pasien 2.....122
Tabel 4. 17 Implementasi Keperawatan Pasien 2.....127
Tabel 4. 18 Evaluasi Pasien 2.....137
Tabel 4. 19 Perbandingan Kondisi Perfusi Perifer Sebelum dan Sesudah Penerapan Pijat Refleksi Kaki Menggunakan Massage Pen Elektrik.....149

DAFTAR GAMBAR

Gambar 2. 1 *Pathway Diabetes Mellitus*.....13
Gambar 2. 2 Titik Pankreas.....38
Gambar 2. 3 Titik Ginjal.....39
Gambar 2. 4 Titik Solar Plexus.....39
Gambar 2. 5 Titik Jantung dan Sirkulasi Darah.....40
Gambar 2. 6 Titik Saraf Kaki.....40

DAFTAR LAMPIRAN

Lampiran 1 Surat Rekomendasi dari Kesbangpol
Lampiran 2 Surat Permohonan Data Awal Bakesbangpol
Lampiran 3 Surat permohonan data awal Dinas Kesehatan
Lampiran 4 Surat Studi Pendahuluan RSUD Dr.Slamet Garut
Lampiran 5 Studi pendahuluan Bakesbangpol
Lampiran 6 Surat Permohonanan Data awal
Lampiran 7 Surat Izin Penelitian DrSlamet Garut
Lampiran 8 Satuan acara penyuluhan
Lampiran 9 Surat Permohonan Jadi Responden
Lampiran 10 Lembar Persetujuan (Informed Consent)
Lampiran 11 Format Asuhan Keperawatan
Lampiran 12 Standar Operasional (SOP) Pijat Refleksi Kaki
Lampiran 13 Lembar Kemajuan
Lampiran 14 Media Edukasi
Lampiran 15 Rekap Percakapan Pebimbing
Lampiran 16 Dokumentasi Foto Pasien
Lampiran 17 Dokumentasi Bimbingan Akhir
Lampiran 18 Surat Keputusan Uji Etika
Lampiran 19 Turnitin
Lampiran 20 Biodata Penulis